

7/10016
GK-83

27 Şubat 2017

T.C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
Çok Taraflı Ekonomik İşler Genel Müdürlüğü

Sayı : 17063401-270.09-2017/11972029 - ÇOK ACELE
Konu : Paris Anlaşması / Soru Önergesi
7/10016

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: Başbakanlığın 05.01.2017 tarih ve 84 sayılı yazıları.

İzmir Milletvekili Sayın Murat Bakan'ın, Sayın Başbakanımıza tevcih ettiği 7/10016 esas numaralı yazılı soru önergesine, Başbakanlığın ilgi yazıları tahtında Bakanlığım tarafından derlenen Hükümetimizin yanıtı ilişikte takdim kılınmaktadır.

Saygılarımla arz ederim.

Mevlüt ÇAVUŞOĞLU
Dışişleri Bakanı

Ek: Soru Önergesi Cevabı (3 sayfa)

Dağıtım:

Gereği:

TBMM Başkanlığı

Bilgi:

Başbakanlık - Kanunlar ve Kararlar Genel
Müdürlüğü

İZMİR MİLLETVEKİLİ SAYIN MURAT BAKAN'IN
TBMM 7/10016 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİNE
AİT SORULAR VE CEVAPLARI

SORULAR:

İklim değişikliğiyle mücadeleyi ve sera gazı salınımlarının kısıtlanmasını hedefleyen, şu ana kadar iklim konusunda imzalanmış en kapsayıcı anlaşma olan 'Paris Anlaşması' ülkemizin de aralarında olduğu 190'dan fazla ülke tarafından imzalanmıştır.

Anlaşmanın yürürlüğe girmesi için; küresel sera gazı emisyonlarının en az yüzde 55'ini oluşturan ve en az 55 ülkenin ulusal meclisinin anlaşmayı onaylaması gerekmektedir. Bu iki kriterin karşılanmasından 30 gün sonra ise, anlaşma yürürlüğe girecektir.

Küresel ortalama sıcaklık artış limitinin yüzyılın sonuna kadar 1,5 ila 2 derece arasında sınırlandırılmasını hedefleyen anlaşma, atmosferde en fazla sera gazı salınımına neden olan iki ülke Çin ve ABD'nin de aralarında bulunduğu 97 ülke tarafından onaylanmış ve 4 Kasım 2016'da yürürlüğe girmiştir. Anlaşmanın yürürlüğe girmesiyle uluslararası anlamda hukuki bağlayıcılığı olan anlaşmayı imzalayan ve parlamentolarında onaylayan ülkelerin sera gazı salınımını azaltma ve küresel sıcaklık artışının 2 derecenin altında tutulması konusunda planlarını uygulamaya koymasına gerekmektedir.

Paris Anlaşması'nın yürürlüğe girmesinin 'tarihi bir an ve dönüm noktası' olduğunu belirten ve iklim değişikliği ile mücadelede zamana karşı yarışıldığını hatırlatan BM Genel Sekreteri Ban Ki-mun, devletlere bu konuda bir an önce harekete geçmeleri çağrısında bulunmuştur.

Anlaşma, 2020'de Kyoto Protokolü'nün yerine geçecektir. 2023'ten itibaren ise, ülkelerin ulusal beyanları (INDC) her beş yılda bir gözden geçirilecektir. Gelişmiş ülkeler, emisyon azaltımında sorumluluk sahibi ve gerekli olanakları karşılama yükümlülüğünde olacaktır. Gelişmekte olan ülkeler ise, iklim mücadelesindeki çabalarını artırıcı tedbirler alacaktır. Anlaşmada; sürdürülebilir kalkınma temeline dayalı, esnek, yerel yönetimler, şehirler, ormanlar, özel sektör ve karbonsuzlaşma gibi konular ön plandadır. Anlaşma gereğince, IPCC'nin 2018 yılında bir değerlendirme raporu yayımlanacaktır.

AB'nin anlaşma için sunduğu emisyon azaltım miktarı taahhüdü 2030 yılında 1990 yılına göre yüzde 40, 2050 yılında 1990 yılına göre yüzde 80 ila 95 arasındadır.

AB'nin küresel emisyonlardaki payı yüzde 12, ABD ve Çin'in toplam yüzde 40'dır.

AB'de 2014 yılında yakıtlardan kaynaklanan kaçak emisyonlar (ulaştırma hariç) yüzde 55,1, ulaştırma yüzde 23,2 (havacılık dahil), tarımsal faaliyetler yüzde 9,9, sanayi ve ürün kullanımı yüzde 8,5'dir.

Ülkemizin ise, küresel emisyonlardaki payı yüzde 1,24'tür. Ancak TÜİK'e göre, 2014'te toplam 467,6 milyon ton (Mt) emisyon havaya bırakıldı. Bu oran 2013'te 459,1 milyon ton (Mt) idi. Emisyonlardaki en büyük payı yüzde 72,5 ile enerji, yüzde 13,4 ile sanayi ve ürün kullanımı ve yüzde 10,6 ile tarımsal faaliyetler oluşturmaktadır.

Ülkemiz bu yıl 22 Nisan'da yapılan görüşmede BM Genel Kurulu'nda anlaşmayı imzalayan ülkelere biri olmuştur. Anlaşmanın 22 Nisan'da başlayan imza süreci 21 Nisan 2017'de sona erecektir. Ancak anlaşmayı imzalamak yetmemektedir, meclisten geçmesi gerekmektedir. Anlaşma henüz onaylanmamış ve onayı ile ilgili de resmi bir açıklama yapılmamıştır.

Geçen yıl Paris'te yapılan müzakerelerde, ülkemizin onayının, anlaşmadaki özel tanım ve finans başlığına bağlı olacağı açıklanmıştır. Ülkemizin, 'ülkelerin farklı ulusal koşulları çerçevesinde ortak fakat farklılaştırılmış sorumluluklar' esasına dayalı esnek bir anlaşmayı desteklediği ifade edilmektedir.

Eğer iklim değişikliğine karşı insanlık ortak bir adım atmazsa üzerinde yaşayabileceğimiz bir dünya kalmayacaktır. Bu açıdan ülkemize düşen sorumlulukları yerine getirmek için tereddüt etmemek gerekmektedir. Bu bakımdan Paris anlaşması büyük önem arz etmektedir.

İklim değişikliğiyle m¼cadeleyi ve sera gazı salınımlarının kısıtlanmasını hedefleyen ve Türkiye'nin de 22 Nisan'da imzaladığı Paris Antlaşması'nın y¼r¼rl¼ęe girmesi için meclisten geçmesi gerekmektedir. Bu bağlamda;

1- Anlaşma neden bug¼ne kadar TBMM Genel Kurulu'na gelmemiştir?

2- Anlaşmayı TBMM Genel Kuruluna ne zaman getireceksiniz ?

3- Ülkemizin anlaşmayla ilgili onayının anlaşmadaki özel tanımını ve finansal başlığına bağlı olduğu bilgisinden hareketle; Ülkemizin anlaşmadaki 'özel tanımını ve finansal başlığı'ndan beklentisi nedir?

4- Anlaşmanın meclise getirilmemesi ve dolayısıyla y¼r¼rl¼ęe girmemesi durumunda sera gazı salınımını azaltma ve küresel sıcaklık artışının 2 derecenin altında tutulması konusunda hükümetin hazırlığı varmıdır?

Cevap 1 ve 2: Aralık 2015'te Paris'te geręekleştirilen BM İklim Değişikliği Çeręeve Sözleşmesi (BMİDÇS) 21. Taraflar Konferansında kabul edilen Paris Anlaşması, küresel iklim değişikliği ile mücadelede dön¼m noktası olarak gör¼lmektedir. 13 Şubat 2017 itibariyle Paris Anlaşması'nı, 194 ülke imzalamış; 131 ülke ise gerekli onay süreçlerini tamamlayarak taraf olmuştur. Paris Anlaşması'nın 2020 yılı sonu itibariyle uygulamaya geçmesi beklenmektedir.

Paris Anlaşması'nın;

- "Ortak fakat farklılaştırılmış sorumluluklar ve göreceli kabiliyetler" ilkesini muhafaza etmesi, Bağımsız, geręekçi ve esnek bir sistem getirmesi, olumludur.

Paris Anlaşması'nın başarısı; finansman ve teknoloji transferi ile ilgili taahh¼tlerin geręekleştirilmesine bağlıdır. Ülkemizin, Paris Anlaşması çeręevesinde sunulacak finans, teknoloji transferi ve kapasite geliştirme desteklerine erişim sağlama talebi bulunmaktadır.

Bilindięi üzere ülkemiz, BMİDÇS'nin Ek-I'inde yer almakta olup, Paris Anlaşması kapsamında sağlanacak desteklerden yararlanma hususunu teminat altına almak istemektedir. Bununla beraber, ülkemiz iklim değişikliğiyle mücadeleye verdiği öneme istinaden; Paris Anlaşması'nın kabul¼ne yönelik küresel oyağmaya katılmış, bilahare Anlaşmayı 22 Nisan 2016 tarihinde imzalamıştır. Öte yandan, talebimizin karşılanması yön¼ndeki beklentimiz, Kasım 2016'da Marakeş'te düzenlenen 22. Taraflar Konferansı'nın gündemine taşınmıştır. Konferans sırasında geręekleştirilen açık uçlu istişareler sonucunda, konunun önümüzdeki dönemde gündemde tutulması kararı alınmıştır. Önümüzdeki süreçte bu yönde girişimlere ve müzakerelere devam edilecektir.

Cevap 3: BMİDÇS'nin Ek-I'inde yer alan ülkemizin özel koşulları, Taraflar Konferansı kararları (1/CP.16, 2/CP.17, 1/CP.18 ve 21/CP.20 sayılı kararlar) ile tanınmıştır.

İklim değişikliği ile daha etkin mücadele edebilmek için ülkemiz, Paris Anlaşması kapsamında benzer sosyo-ekonomik koşullara sahip ülkelerle aynı finans, teknoloji transferi ve kapasite geliştirme desteklerine erişim sağlamayı talep etmektedir.

Cevap 4: Küresel ortalama sıcaklık artışının 2°C'nin altında tutulması esas itibariyle, başta sera gazı emisyonları yüksek olan ülkeler olmak üzere tüm ülkelerin ortak çabalarını gerekli kılmaktadır. Küresel sera gazı emisyonları açısından öndegelen ülkelerden biri olmayan ve bu alanda tarihi sorumluluğu düşük düzeyde (yaklaşık %1) olan ülkemiz, iklim değişikliği ile mücadelede üzerine düşen görevi kararlılıkla yerine getirmektedir.

Bu kapsamda,

- BMİDÇS'ye 2004, Kyoto Protokolü'ne ise 2009 yılında taraf olunmuştur.
- 2010 yılında Ulusal İklim Değişikliği Stratejisi, 2011 yılında Ulusal İklim Değişikliği Eylem Planı ve 2011 yılında İklim Değişikliğine Uyum Stratejisi ve Eylem Planı yayımlanmıştır.
- 21 Nisan 2016 tarihinde Paris Anlaşması imzalanmıştır.
- 2020 sonrasında yürürlüğe girecek Paris İklim Anlaşmasına yönelik ulusal katkıların belirlenmesine ilişkin çalışmalar tamamlanmıştır.
 - 2030 yılında sera gazı emisyonlarında %21'e kadar artıştan azaltım yapabileceğini BMİDÇS Sekreteryasına bildirmiştir.
 - Ulusal katkımıza göre 2030 yılında 246 milyon ton, 2012-2030 arasında ise toplam 1 milyar 920 milyon ton sera gazı emisyonu önlenmiş olacaktır.
- Uluslararası yükümlülüklerimiz kapsamında BMİDÇS Sekreteryasına aşağıdaki bildirimler sunulmuştur.
 - 15 Nisan 2016'da, Ulusal Sera Gazı Emisyon Envanteri;
 - Ocak 2016'da, İklim Değişikliği Altıncı Ulusal Bildirimi;
 - 2015 yılı sonunda, İklim Değişikliği İki Yıllık Raporu.
- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yayımlanan Sera Gazı Emisyonlarının Takibi Hakkında Yönetmelik, Sera Gazı Emisyonlarının İzlenmesi ve Raporlanması Hakkında Tebliğ ve Sera Gazı Emisyon Raporlarının Doğrulanması ve Doğrulamayı Kuruluşların Yetkilendirilmesi Tebliği ile ülkemizin toplam sera gazı emisyonlarının yaklaşık yarısı tesis seviyesinde izlenmektedir.
- Ozon Tabakasını İncelten Maddelere Dair Viyana Sözleşmesi ve Montreal Protokolü'ne 1991 yılında taraf olunmuştur.
- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yayımlanan Ozon Tabakasını İncelten Maddelerin Azaltılmasına İlişkin Yönetmelik ve ilgili diğer mevzuat ile uluslararası yükümlülüklerimiz kapsamında Ülkemize ithal edilen Ozon Tabakasını İncelten Maddeler için hızlı bir sonlandırma takvimi uygulanmaktadır.
- 2009 yılından bu yana kotalı olarak ithaline izin verilen Ozon Tabakasını İncelten Maddeler madde miktarı 2014 yılında 2300 ton iken 2016 yılında 400 tona düşürülmüştür.
- Ülkemiz ozon tabakasının korunmasına yönelik yürütülen başarılı çalışmalar sonucunda 2012 ve 2014 yılında aldığı "Avrupa ve Orta Asya Bölgesel Ozon Ağı Ozon Tabakasını Koruma Onur Madalyası"na, 2016 yılında tekrar layık görülmüştür.